

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชสมบัติระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๖๘ กิจกรรมทางการเมืองที่เด่นมากที่สุดในรัชสมัยนี้ คือ เรื่องขององค์กรเสือป่า ซึ่งเป็นองค์กรแรกสุดที่พระองค์ทรงจัดตั้งขึ้นแต่ต้นรัชกาล และเป็นกิจกรรมที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญพระทัยและทุ่มเทให้เป็นอย่างมาก ตลอดรัชสมัย ๑๕ ปีของพระองค์ องค์กรนี้เล็กและสลายตัวไปโดยปริยายเมื่อสิ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉะนั้น การศึกษาเรื่องขององค์กรเสือป่าจึงน่าจะทำให้เราสามารถเห็นภาพของประวัติศาสตร์การเมืองในรัชสมัยนี้ได้ชัดเจนขึ้น

ในการจัดตั้งองค์กรเสือป่า แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงแถลงพระบรมราโชบายว่า ทรงมีพระราชประสงค์ให้องค์กรเสือป่าเป็นกองอาสาสมัครเพื่อฝึกผู้เป็นพลเรือนให้นิยมและมีความรู้ในวิชาการทหารเพื่อไว้เป็นกำลังในการป้องกันประเทศชาติในเวลาจำเป็นแล้วก็ตาม ผลของการจัดตั้งองค์กรเสือป่าได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะต่าง ๆ กัน ทั้งในสมัยที่องค์กรนี้เกิดขึ้นและในยุคต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบันนี้ ถึงแม้ว่าองค์กรนี้จะสลายตัวไปแล้วก็ตาม อาทิเช่น ร.ต. เจริญ ศรีจันทร์ และ ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์ ผู้ร่วมก่อการในกรณี ร.ศ. ๑๓๐ ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับเสือป่าไว้ในผลงานชิ้นเอกของท่านคือ "กบฏ ร.ศ. ๑๓๐" ว่า "เสือป่าเป็นกองกำลังที่ดั่งขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับทหาร", วอลเตอร์ เอฟ. เวลลา อดีตศาสตราจารย์ผู้มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยฮาวาย สหรัฐอเมริกา ได้เสนอความคิดในผลงานเรื่อง "ไชโย" ว่า "เสือป่าเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้สึกราชาธิปไตย" และคุณอัจฉราพร กุมภพิสมัย ศึกษานิเทศน์แห่งสถาบันไทยคดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เสนอความคิดในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง "กบฏ ร.ศ. ๑๓๐ : ศึกษากรณีการปฏิรูปทางการปกครองและกลุ่ม "ทหารใหม่" ว่า "เสือป่าเป็นกองทัพส่วนพระองค์" เป็นต้น วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบที่แน่ชัดเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงพระราชประสงค์ที่แท้จริงของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการจัดตั้งองค์กรเสือป่า โดยนำภูมิหลังและลักษณะพระอุปนิสัยส่วนพระองค์ ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศในขณะนั้นมาประกอบการพิจารณา

๒. เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างขององค์กรเสือป่าว่ามีลักษณะอย่างไร โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดองค์กรของกองทัพประจำการแล้ว มีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

๓. เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองขององค์กรเสือป่าในฐานะที่เป็นองค์กรที่พระมหากษัตริย์ทรงจัดตั้งขึ้นว่ามีบทบาทออกมาในรูปใด และศึกษาเปรียบเทียบกิจการเสือป่าก่อนและหลัง กรณีกบฏ ร.ศ. ๑๓๐ ว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และเป็นเพราะเหตุใด หลังกรณีกบฏ ร.ศ. ๑๓๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสือป่ามากยิ่งขึ้น อันมีผลทำให้กิจกรรมเสือป่าขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทมากยิ่งขึ้น

๔. การศึกษาถึงผลกระทบจากการจัดตั้งองค์กรเสือป่า โดยจะพิจารณาผลทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนวิเคราะห์สาเหตุว่าเป็นเพราะเหตุใดองค์กรเสือป่าจึงได้เสื่อมและสลายตัวไปเมื่อสิ้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในเรื่องนี้ จะเน้นระยะเวลาในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๖๘ เป็นสำคัญ อันเป็นช่วงเวลาที่ยังองค์กรเสือป่ากำลังดำเนินงานอยู่ และอาจท้าวความถึงเหตุการณ์ก่อนหน้าและหลังช่วงระยะเวลาดังกล่าว เพื่อความสมบูรณ์ต่อ เนื่องของวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้เป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการค้นคว้าและวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยหลักฐานชั้นต้น (Primary Sources)

ประกอบด้วยหลักฐานทั้งที่สอง (Secondary Sources) มานำเสนอแบบพรรณาวิเคราะห์ (Analytical Description) ทั้งนี้โดยมีแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญคือ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ หอวารสารฐานสารณ์ หอสมุดสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ หอสมุดไทยคดีศึกษา สถาบันไทยคดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหอสมุดตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในการจัดตั้งองค์กรเสือป่า ตลอดจนรูปแบบวิธีดำเนินงาน โครงสร้างขององค์กร และบทบาททางการเมืองของเสือป่าได้อย่างเด่นชัดขึ้น
๒. ทำให้ได้ทราบและเข้าใจถึงแนวพระราชดำริและพระบรมราโชบายทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น
๓. ทำให้เข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้อย่างชัดเจนขึ้น
๔. เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์เฉพาะกรณีในสมัยรัชกาลที่ ๖ ต่อไป

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย